

Jak rozwijać kreatywność u dzieci w wieku przedszkolnym? - poradnik dla rodziców

**Przygotowany w ramach realizacji projektu Erasmus+ „Wesoły
Pędzelek” w świecie metody projektów”**

Autorzy:

Julia Bortel

Magdalena Olechowska

Spis treści

Wstęp	3
Jak wychować kreatywne dziecko?	3
Zabawy rozwijające kreatywność – propozycje.	5
Bibliografia:	11

Wstęp

Kreatywność – czym jest i jak należy ją rozwijać? Słowo *kreatywność* jest stosunkowo młodym pojęciem. Do polskiej pedagogiki termin ten wprowadziła K. Kornilowicz w 1930r. W literaturze można znaleźć wiele jej definicji, tak więc trudno jest określić jednoznacznie czym właściwie jest kreatywność oraz czy to pojęcie jest tożsame z pojęciem twórczości.

Lata XX wieku przyniosły inne spojrzenie na twórczość, która niegdyś była zarezerwowana wyłącznie dla osób wybitnie zdolnych. Obecnie pojęcie twórczość zastąpiono pojęciem kreatywność, które może oznaczać wszystko, począwszy od kreatywnego myślenia, poprzez kreatywne zarządzanie, po kreatywne nauczanie czy też wychowanie.

Samoświadomość jednostki jest najważniejszą cechą odróżniającą kreatywność od twórczości. I tak pojęcie **kreatywność** zakłada, iż każdy człowiek wyposażony jest w naturalny instykt kreacji oraz każdy posiada wewnętrzne siły twórcze. Co za tym idzie, każdy z nas posiada predyspozycje do kreatywnego myślenia oraz działania, kreatywnego rozwiązywania zadań, kreowania siebie i otaczającej rzeczywistości. Aby rozwijać swój twórczy czy też kreatywny potencjał, każdy od momentu przyjścia na świat, powinien mieć warunki do zaspokojenia potrzeby kreowania.

Zatem zasadniczą rolę w kreatywnym rozwoju pełni edukacja, ponieważ zmierzający ku kreatywności proces zarówno wychowawczy jak i dydaktyczny, może spowodować, że wszystko zacznie się rozwijać. Dlatego też kluczową rolę w procesie rozwoju kreatywności u dzieci odgrywają rodzice, opiekunowie oraz nauczyciele. Aby prawidłowo wspierać ten proces osoby te muszą być przygotowane i świadome swojego oddziaływania na dziecko, wyposażone w odpowiednie cechy osobowościowe. Podstawowe predyspozycje jakie powinna posiadać osoba wspierająca rozwój kreatywności dziecka to: wyobraźnia, kreatywność, ekspresja twórcza.

Reasumując powyższe stwierdzenia kreatywne dziecko trzeba ukształtować, dlatego też każdy z nas powinien zdać sobie sprawę, że to właśnie od nas i naszej postawy zależy, czy rozwiniemy w dziecku kreatywność i twórczy potencjał.

Jak wychować kreatywne dziecko?

Jakie nawyki należy wpajać dziecku, aby zaszczerpić w nim pierwiastek kreatywności?

Twórcza aktywność dziecka, to działalność niestereotypowa oraz prowadząca do niecodziennych rozwiązań. Jest to działalność, którą dziecko chętnie podejmuje, przynosi ona zadowolenie i jest oparta na własnych pomysłach dziecka. Jak mówi definicja: *aktywność twórcza to wszelka aktywność poznawcza i emocjonalno-motywacyjna prowadząca do subiektywnie bądź obiektywnie nowych i wartościowych wytworów w różnorodnych dziedzinach życia*¹.

W obecnych czasach coraz wyraźniejsza staje się potrzeba kształtowania kreatywności, postawy twórczej, nieszablonowego rozwiązywania problemów oraz otwartego myślenia u dzieci. Wszystkie te cechy są czymś naturalnym dla dzieci w wieku przedszkolnym, zatem ważne jest abyśmy potrafili je rozpoznać, rozwijać oraz utrwać. A także, abyśmy tego nie hamowali. Twórcza aktywność dzieci jest wyrażana m.in. poprzez:

1 A. Dąbek, *Psychologa podstawy twórczej aktywności dziecka*, wydawnictwo Wyższej szkoły Pedagogicznej, Zielona Góra 1988, s.9.

- wzbogacanie siebie i świata przez poszukiwanie nowych myśli, działań, idei
- przełamywanie rutyny i barier schematów
- stałe i systematyczne pogłębianie wiedzy
- kształtowanie osobowego stosunku do drugiego człowieka
- dążenie do samorealizacji
- zdolność do wyciągania konstruktywnych wniosków z popełnionych błędów.

Każdy z nas wie, że dzieci mają tysiąc pomysłów na minutę, są pełne energii i potrafią zrobić coś z niczego, dlatego bardzo ważne jest, aby **dać dziecku przestrzeń do wyrażania siebie oraz pozwolić na fantazjowanie**. Kiedy dziecko fantazjuje nie krytykuj go, tylko pozwól na puszczenie wodzy wyobraźni. Zadawaj pytania, które pomogą mu opisać jego doznania. Pofantazjuj z dzieckiem- wmyślajcie razem historie, inne zakończenia znanych bajek, bawcie się w „Co by było, gdyby...?”. Pozwól dziecku eksperymentować: zamiast kupowania kolejnej drogiej zabawki pozwól wykorzystać przybory codziennego użytku, stare opakowania, materiały, wszystko to co znajdziecie w domu. Stwórzcie coś razem! Kiedy dziecko wykorzystuje przedmioty codziennego użytku w nietypowy sposób zauważ to i pochwal za fajny pomysł. Zadbaj o to, aby dziecko się nie zniechęcało niepowodzeniami i spróbuj znaleźć pozytywne aspekty jego wytworu. Pochwal za trud jaki włożyło w swoją pracę.

Pomocne też będzie opowiadanie dziecku różnych historii i zachęcanie go do wymyślania własnych. Ważnym elementem w rozwoju kreatywności jest sfera artystyczna, dlatego ważne jest aby jak najczęściej zachęcać dziecko do malowania i rysowania, gdyż w ten sposób wyraża własne emocje i daje upust swej wyobraźni. Pamiętaj, by zapewnić dziecku szeroki wachlarz kolorów i jak największy arkusz papieru, jeśli możesz sobie na to pozwolić udostępnij ścianę. Pozwól dziecku wymazać siebie farbami i przestrzeń dookoła, rozłóż folię malarską, usuń rzeczy, które mają pozostać czyste.

Zdobywanie wiedzy zazwyczaj wszystkim kojarzy się z czymś trudnym i uciążliwym, dlatego bardzo ważne jest żeby zadbać o to by zdobywanie wiedzy stało się ciekawym doświadczeniem. Naturalne jest, że dzieci uwielbiają zabawę i właśnie w ten sposób powinny przyswajać nową wiedzę. Możecie pobawić się w detektywów, odkrywców, kucharzy itp. Dzięki takim działaniom zdobyta wiedza zostanie w pamięci dziecka na bardzo długo i będzie przynosiła wiele satysfakcji. **Pokaż dziecku, że zdobywanie wiedzy to nie tylko ciężka praca, ale również świetna zabawa.**

Bardzo ważnym elementem w kształtowaniu nie tylko kreatywności dziecka, ale całej jego osobowości i poczucia własnej wartości są **nasze komunikaty**. To w jaki sposób zwracamy się do dziecka oraz to w jaki sposób komentujemy jego zachowania ma znaczny wpływ na kształtowanie się jego psychiki. Ważne jest budowanie poczucia własnej wartości u dziecka, wyrozumiałość dla jego pytań i wątpliwości. Pytając go o jego zdanie, uczucia, pomysły na rozwiązanie danego problemu okazujemy mu szacunek, zachęcamy do samodzielności, budujemy u niego pewność i odwagę. A posiadając te cechy, mały człowiek z większą radością i zaangażowaniem będzie odkrywał świat.

Pozwólmy naszemu dziecku dużą dawkę ruchu na świeżym powietrzu, na zabawę swobodną i doświadczanie natury. Jeżeli jest możliwość zabierzcie dziecko do lasu, na łąkę czy na podwórko. Niech dziecko biega, układa budowle z kamyków niech rysuje po piasku. Ubrudzi się? Bardzo dobrze. Jak to się mówi „Brudne dziecko to szczęśliwe

dziecko.” Zapewnijmy dziecku jazdę na rowerze, hulajnodze czy rolkach. Pozwólmy mu na doświadczenia w jeździe i na upadek. Oczywiście w ramach rozsądku. Dzięki dużej dawce ruchu czyli min. poprzez zabawy, bieganie i jazdę na rowerze w mózgu tworzą się połączenia neuronalne. Umożliwiają one w późniejszym czasie efektywniejszą naukę. Pamiętajmy, dużo ruchu to lepsze efekty edukacyjne.

Czytajmy z dzieckiem. Zainteresujmy go literaturą dziecięcą. Z książek płynie wiele dobra. Dziecko uczy się nowych słów, doskonali skupienie uwagi, uspokaja się i wycisza, uzyskuje nowe ciekawe informacje, rozwijamy wyobraźnię. Dodatkowo, jeśli czytamy z dzieckiem spędzamy ze sobą miło czas, zbliżamy się do siebie i nawiązujemy cieplejsze relacji, dajemy dziecku poczucie bezpieczeństwa. Budujemy świetne podłoże do tego, aby dziecko stawało się kreatywne.

W rozwijaniu kreatywności bardzo przeszkadza pośpiech. Wiele rzeczy robimy za dziecko, ponieważ nie mamy czasu. Za nie wybieramy ubrania, robimy kanapki, skracamy nasze rozmowy, jego opowieści o tym co się wydarzyło w przedszkolu. Zadajemy pytanie i oczekujemy odpowiedzi bardzo szybko lub odpowiadamy za dziecko. Gdy mamy czas, pozwolimy aby dziecko ułożyło sobie odpowiedź w głowie, dobrało słowa, rozróżniło informacje ważne od mniej ważnych. Jego wypowiedzi staną się staranne, bogatsze. Jeśli pewne rzeczy zrobi samodzielnie nabierze odwagi i zbuduje pewność siebie, o której wspominałyśmy już wcześniej. Nauczy się również dokonywania wyboru i doświadczy jego konsekwencji- np. gdy założy buty w które nasypie się dużo piasku z piaskownicy, będzie wiedzieć czy jest to uczucie przyjemne i czy może lepiej następnym razem zamiast sandałów nie założyć tramppek. Rozwinie w ten sposób myślenie przyczynowo- skutkowe i nauczy się wyciągać wnioski.

Zabawy rozwijające kreatywność – propozycje.

Tutaj proponujemy kilka ciekawych zabaw, aby każdy mógł wybrać coś dla siebie i swojego dziecka. Zachęcając nowoczesnie do modyfikowania zabaw i tworzenia coraz to nowych i twórczych. Rozwój kreatywności u dziecka zaczyna się w domu.

1. Zabawy plastyczne.

- **Zabawy masami plastycznymi.** Tutaj możemy wykorzystać masy plastyczne jakie są dostępne na rynku. Trzeba natomiast wziąć pod uwagę, że mogą one uczulać. Najprzyjemniejsza dla dzieci jest ciastolina, miękka w dotyku, dzieci bardzo lubią zabawy tą masą. Sprawdza się ona u dzieci z niewielką nadwrażliwością. Plastelinę i modelinę można zaproponować dziecku starszemu. Bardzo fajnym rozwiązaniem w przypadku braku piaskownicy jest piasek supersand. Piasek o delikatnej i ciekawej konsystencji. Można z niego zbudować nawet zamek z piasku. Podobny piasek można wykonać w domu. Masy możemy wykorzystać do konstruowania różnego rodzaju budowli, postaci itp. Później możemy nazywać nasze wytwory i nadawać im super moce lub nietypowe zastosowanie.

Łączymy mąkę kukurydzianą (ma bardzo fajny kolor, w przypadku braku można użyć zwykłej) z oliwką. Najlepiej wymieszać w dużym pudełku i koniecznie postawionym na folii. W przypadku jak się rozsypie na podłodze to mamy lodowisko:)Podczas zabawy tą masą dziecko nie tylko ma stymulację dotykową, ale również węchową. Można też wykonać inną masę, łącząc mąkę

z odżywką do włosów. I tu podobnie stymulujemy percepcję dotykowo-węchową. Do takiego pudła w którym jest masa plastyczna wrzucimy foremki, kolorowe kamienie lub kryształki. Pozwólmy dziecku na doświadczenia.

- **Malowanie na dużych powierzchniach.** Dajmy dziecku kredę kolorową lub białą i poszukajmy dużej przestrzeni do rysowania, oczywiście na świeżym powietrzu. Twórzmy razem, duże obrazy, lub po prostu narysujmy słońce, tęczę lub inny prosty rysunek. Zachęćmy dziecko do rysowania patykiem po twardym piasku. A w deszczowy dzień rozklejmy duży brystol (można kupić w sklepie budowlanym) na podłodze. Narysujmy klasy lub chłopka i ćwicząc dużą motorykę pozwólmy dziecku na zabawę. Możemy też po prostu stworzyć duży obraz. Można użyć kredek, ale fajnym i bardzo lubianym przez dziecko pomysłem są farby. Chodzi o to, że kartka A4 jest stosunkowo nieduża i dość ograniczająca, duże potrzeby twórcze młodego człowieka. Umożliwiając dziecku malowanie na dużej przestrzeni dajemy większą swobodę i nie ograniczamy możliwości. Dziecko jednocześnie ćwiczy duży zakres rozmachowy ruchów ręką. Następnie prosimy dziecko, aby opowiedziało nam o swojej pracy? Prosimy, aby powiedziało co można by zmienić lub gdyby był to czarodziejski obrazek, to co mógłby robić itp.
- **Tworzenie prac z różnych mniej zbędnych rzeczy** np. gazeta, rolka po papierze, pudełko po chusteczkach, korki po winie itd. Można wykonać ciuchcię, aparat fotograficzny, eko-ludka i wiele innych rzeczy. Podajemy dziecku jakiś temat, który np. go interesuje. Dajmy na to kosmos. Razem oglądamy film edukacyjny w tej tematyce, szukamy ciekawostek w internecie, a następnie proponujemy dziecku, aby stworzyło własną planetę, jej mieszkańców, roślinność, domy i wszystko co tylko chce. Na koniec dziecko wymyśla jej nazwę oraz jej mieszkańcom, to czym się zajmują co lubią. Może też zaprojektować ubrania dla mieszkańców. Wystarczy uruchomić wyobraźnię.
- **Projektowanie odzieży** – tu możemy wykorzystać wszystko co mamy w domu, od materiałów przez opakowania do papiery. Mówimy np. dziecku, że niedługo wybieramy się na ważne dla nas spotkanie i zupełnie nie wiemy w co się ubrać. Pytamy dziecko, czy ma może jakiś pomysł, czy mogłoby nam pomóc i proponujemy stworzenie kreacji. Może jak najbardziej posłużyć dziecku za modela/modelkę, na której będzie tworzyć swoje dzieło.
- **Plastyczno-techniczne wyzwania** – wymyślamy dla dziecka jakieś wyzwanie np. przetransportowanie jajka ze stołu na podłogę, tak aby się nie zbiło. Zadaniem dziecka jest skonstruowanie bezpiecznego toru z rzeczy dostępnych w domu. Zadanie możemy poprzedzić rozmową, zadając przykładowe pytania:
 - *Jak myślisz, czy jajko samo może się przetransportować ze stołu na podłogę? Dlaczego?*
 - *Czy może potrafi latać?*
 - *Jakie supermoce mogłoby mieć jajko? Co by mu pomogło się poruszać?*
 - *W jaki sposób można by było mu w tym pomóc?*
 - *Co można do tego użyć?*
- **Nadawanie nowych właściwości przedmiotom** – wybieramy dowolny przedmiot, który mamy w domu. Pytamy dziecko *co to jest, jak wygląda, jaką ma fakturę, kształt,*

do czego służy? Następnie pytamy dziecko co mogłoby się zdarzyć, gdyby za pomocą czarodziejskiej różdżki zmienić tę rzecz? *Jak by się nazywała, jak by wyglądała, do czego by służyła, co mogłaby robić?* Kolejno prosimy dziecko, aby narysowało ten przedmiot lub skonstruowało go z rzeczy które mamy w domu.

- **Retusz portretu** – dajemy dziecku portret lub wydrukowane zdjęcie np. członka z rodziny, ulubionej postaci z bajki i prosimy, aby wykonało jego retusz według własnego pomysłu.
- **Niedokończony obrazek** – na białej kartce papieru rysujemy kawałek obrazka, kilka linii lub elementów i prosimy, aby dziecko dokończyło jej według własnego pomysłu. Możemy również zaproponować wymianę rodzinną. Każdy zaczyna rysować swój obrazek, następnie wymieniamy się wzajemnie i każdy kończy pracę innej osoby. Na koniec opowiadamy co powstało i dlaczego, a osoba która jako pierwsza rysowała opowiada co miała na „myśli i co chciała stworzyć”. Porównujemy swoje pomysły.
- **Odkrywamy świat** - zabawa polega na rysowaniu dziwnej drogi, na której spotyka się dziwne rzeczy, zwierzęta, ludzi. Dziecko słucha opowiadania o czarodzieju, który podarował mu siedmiomilowe buty, dzięki którym w krótkim czasie może zwiedzić świat, nawet jego najdziwniejsze zakątki.

2. Wspólne gotowanie.

Gotując razem z dzieckiem rozwijamy u niego głównie percepcję wzrokową, węchową, dotykową i smakową. Dzieci lubią dodawać składniki, mieszać i kosztować. Można wspólnie przygotować ciasto, muffinki lub sałatkę. Można wykorzystać w tym celu swoje sprawdzone przepisy, można też sięgnąć po pomoc kulinarną np. pozycję „Książka kucharska dla dzieci. Pierwsze kroki w kuchni” Angela Wilkes. Ważne, aby pozwolić dziecku eksperymentować i dodawać składniki według własnego uznania, próbować jakie kombinacje się sprawdzają, a czego warto unikać. Można też pokusić się o tworzenie własnych przepisów.

Fajną zabawą kulinarną jest **rozpoznawanie smaków**. Zakrywamy dziecku oczy i dajemy do próbowania różne składniki, zadaniem dziecka jest je odgadnąć. Zabawę można rozszerzyć, o opisywanie próbowanej rzeczy np. jaką ma konsystencję, co przypomina. Jeśli dajemy do spróbowania nowe składniki, możemy poprosić aby dziecko spróbowało określić kolor, konsystencję, zapach opowiedzieć jak może to wyglądać, wymyśleć jakąś nazwę.

Jedzeniowe stworki – jedna z najbardziej lubianych przez dzieci zabaw. Należy przygotować produkty jakie tylko mamy w domu i razem z dzieckiem stworzyć np. nowego przyjaciela. Nadać mu imię, cechy, porozmawiać o tym co lubi, a czego nie. W ten sposób możemy zarówno przemycać nowe produkty lub te których normalnie dziecko nie chce spróbować.

Dekorowanie – wspólne dekorowanie ciast czy potraw. Możemy wymyśleć motyw przewodni lub dekorować na „free style”. Do tego możemy wykorzystać różnego rodzaju dostępne na rynku gotowe akcesoria lub pokusić się o stworzenie własnych z masy cukrowej czy marcepanowej.

3. Doświadczenia muzyki

- **Puszczajmy dziecku muzykę poważną**, podczas zabawy, obiadu lub rysowania. Niezwykłe dźwięki muzyki klasycznej pozytywnie wpływają na rozwój kreatywność u dziecka. Również uspakajają i wyciszają nie tylko dziecko, ale i nas dorosłych. Zaproponujmy dziecku „Malowanie palcem do muzyki”. Włączamy muzykę, dziecko się kładzie i zamyka oczy i maluje palcem „muzykę”. Po skończonym malowaniu, porozmawiamy z dzieckiem co namalowało i co my namalowaliśmy, dlaczego użyliśmy takich kolorów? Co muzyka przedstawiała? Czy była wesoła, czy może smutna?
- **Stwórzmy z dzieckiem instrument muzyczny** np. bębenek lub grzechotkę i wystukujemy rytm. Jest to nie tylko rozwój muzyczny, ale i rozwój matematyczny. Tworzenie sekwencji rytmicznych i powtarzalności. Wystukujemy rytm do znanej i lubianej piosenki lub proponujemy coś nowego. Dzieci bardzo lubią rytmiczne zabawy. Można do tego celu wykorzystać np. kubeczki plastikowe z Ikei, drewniane przyrządy kuchenne lub inne. Pozwóźmy dziecku na doświadczenia i tworzenie rytmów. Kiedy już będziemy mieli gotowe instrumenty możemy się pokusić o występ orkiestry dla pluszaków, spróbować razem z dzieckiem ułożyć piosenkę i zagrać do niej na stworzonych instrumentach.
- **Śmieszne kroki** - proponujemy dziecku zabawę, do wybranej skocznej i wesołej piosenki, w której każdy nas ma za zadanie wymyśleć śmieszne kroki/układ taneczny.
- **Balet** – możemy obejrzeć z dzieckiem fragment przedstawienia baletowego np. z jeziora łąbędzy, a później zaproponować stworzenie własnego spektaklu. Zapytajmy dziecko o czym ma być przedstawienie, jakie postacie będą występować, jak będą ubrane, jakiej muzyki chciałoby użyć. Stwórzmy stroje z naszej garderoby, przygotujmy domową scenę i muzykę a następnie pozwólmy dziecku tańcem opowiedzieć swoją historię. Może również nagrać przedstawienie, a później wspólnie je obejrzeć. Zapytać dziecko, co mu się podobało w nim najbardziej, a co najmniej. Czy jest coś co chciałoby zmienić, jeśli tak to dlaczego i jak by to zmieniło. Możemy także przygotować razem z dzieckiem afisz teatralny i zaprosić członków rodziny do obejrzenia przedstawienia. Stwórzmy bilety i miejsca teatralne. W takiej scenerii każde dziecko poczuje się wyjątkowo i podniesie swoją samoocenę.

4. Zabawy matematyczne.

Matematyka to podstawa. Jedni mają zdolności matematyczne inni muzyczne jeszcze inni poznawcze. Liczyć każdy musi. Nie od dziś wiadomo, że matematyka wpływa pozytywnie na rozwój mózgu i tworzy nowe połączenia neuronalne. Matematyka uczy logicznego myślenia. Matematyka to nie tylko liczenie, ma ona dużo szerszy zakres.

- **Matematyka w terenie** – jest to rodzaj zabaw na świeżym powietrzu. Dajemy dzieciom kartkę/karton np. z wyciętą figurą geometryczną i idziemy na spacer. Zadaniem dziecka jest odnajdywać w otoczeniu danej figury.
Np. wycinamy trójkąt, a dziecko szuka go podczas spaceru (znaki drogowe, budowle, rośliny). Jeśli naszym zdaniem znaleziony przez dziecko nie odzwierciedla danej figury, możemy poprosić o uzasadnienie wyboru, ale nie negocjować.
- **Gry planszowe** – tworzymy wspólnie gry planszowe małych i dużych formatów, te podłogowe oraz stolikowe. Wycinamy kwadraty – pola, naklejmy je na brystol. Wymyślmy wspólne zasady, możemy również sami stworzyć pionki do gry. W ten sposób rozwijamy zarówno kreatywność, ale także umiejętność myślenia i współpracy.
- **Sortowniki** – weźmy pudełko np. po butach i wycinamy w nim dziurki (mogą one być w kształcie figur geometrycznych, okrągłe lub prostokątne). W zależności od tego co wycięliśmy nasze zabawy mogą być różne. Jeśli wycięliśmy figury, możemy je okleić kolorowym papierem, a zadaniem dziecka będzie włożenie do odpowiedniej dziurki figury w konkretnym kolorze. Wszystko zależy od tego na co się umówimy z dzieckiem. Pamiętajmy, aby takie prace dziecko robiło samo lub z naszą pomocą.
- **Geometria** - zadaniem dziecka jest wykonanie planszy ilustrującej:
 - Miasto – do stworzenia, którego może używać figur geometrycznych tylko w kształcie kwadratu.
 - Cyrk – wszystko z kół.
 - Kosmos – do wykorzystania tylko trójkąty.
 - Las – same prostokąty.
 - Wieś – wykorzystujemy wszystkie figury.

5. Poznajemy świat

Tu mile widziane są wszelkie doświadczenia, oto kilka przykładów. Każde doświadczenie poprzedzamy pytaniem: *Jak myślisz co się może wydarzyć gdy.... Dlaczego?*

- **Samopompujący się balon** – do plastikowej butelki wlewamy ocet. Balon napelniamy sodą spożywczą. Balon nakładamy na szyjkę butelki, kiedy go przechylimy i zawartość balona znajdzie się w butelce, balon zacznie się sam pompować.
- **Kolorowy deszcz** – do szklanego naczynia wlewamy wodę, a na nią piankę do golenia. W innych pojemniczkach przygotowujemy kolorowe wody tj. w wodze rozpuszczamy barwniki spożywcze lub zanurzamy bibułę. Następnie pipetą lub strzykawką nabieramy kolorową wodę i stopniowo przyskamy na piankę do golenia. Po chwili z naszej białej chmury zacznie padać kolorowy deszcz.
- **Magnesy** – zbieramy z domu różne przedmioty oraz magnes. Następnie prosimy dziecko, aby sprawdziło co magnes przyciąga, a co nie. Pytam

dziecko dlaczego tak się dzieje jego zdaniem, a następnie uzupełniamy jego wiedzę.

- **Co pływa a co tonie?** – tu również zbieramy różne przedmioty. Następnie wrzucamy je do miski z wodą. Niektóre z nich będą pływały, a niektóre osiadą na dnie. Pytam dziecko dlaczego tak się dzieje jego zdaniem, a następnie uzupełniamy jego wiedzę.
- **Detektyw** – wychodząc na spacer zabierzmy ze sobą lupę, notatnik i ołówek. Pozwólmy dziecku zabawić się w detektywa, który odkrywa świat i zapisuje wszystko w notatniku np. za pomocą rysunku. Po powrocie do domu omówmy obserwacje dziecka.
- **Skrzynia skarbów** – bierzemy ozdobne pudełko lub pojemnik i mówimy dziecku, że jest to skrzynia skarbów. Prosimy dziecko, aby pomyślało jaki skarb może ona kryć, co chciałoby tam znaleźć. Następnie prosimy dziecko o opowiedzenie nam co to jest, jak wygląda, czy jest wyjątkowe, dlaczego?
- **Mapa skarbów** – tworzymy mapę skarbów, list oraz karteczki z zadaniami do wykonania. Mówimy dziecku, że dziś zabawimy się w piratów. Pytamy co mogłoby się przydać piratom podczas poszukiwań. Tworzymy z dzieckiem potrzebne przedmioty np. lornetkę, torbę, miecz itp. Następnie pokazujemy jaką mapę znaleźliśmy i list, który został do niej dołączony (*Droży piraci... Na Wyspie Odważnych Poszukiwaczy Przygód ukryłem mój drogocenny skarb. Aby go odnaleźć musicie pokonać kilka przeszkód i wykonać pirackie zadania. Pamiętaj, aby nie zboczyć z drogi! Możesz napotkać na drapieżne aligatory. Powodzenia Kapitan Hak!*). w każdym miejscu zaznaczonym na mapie ukrywamy karteczki z zadaniami np. zatańcz, zaśpiewaj, zrób kota itp. Po wykonanym zadaniu możemy wręczyć dziecku wskazówkę do dalszej podróży.
- **Zagadki** – wymyślamy zagadki, a dziecko zgaduje i odwrotnie. Czytamy dziecku informacje, a ona rysuje to o czym opowiadamy.
- **Co by było, gdyby...** - zadaniem dziecka jest przeanalizowanie, co by się stało, gdyby nie było czegoś o jest oczywiste lub gdyby coś się zmieniło np. co by było, gdyby nie było telewizora
- **Książka** – tworzymy z dzieckiem książkę: ilustracje oraz treść
- **Zgadnij, co to jest...** - jedna osoba za pomocą pantominy przedstawia jakiś przedmiot np. pralkę, a pozostali zgadują co to jest.
- **Chodzenie** – dziecko chodzi swobodnie po pokoju, rodzic co jakiś czas zmienia polecenia np.: *chodzimy jak ludzie bardzo zmęczeni, jak dzikie zwierzęta, z otwartym parasolem pod wiatr*
- **Oczami przybysza** – prosimy dziecko, aby narysowało coś, co jest....
 - zimne, małe i twarde
 - puchate, ciepłe i podskakuje
 - białe, zimne i znika
- **Bajkowe zakończenia** – prosimy dziecko, aby wybrało jedną z bajek, które lubi i opowiedziało jak się ona kończy. Następnie pytamy, co mogłoby się jeszcze zdarzyć, w jaki inny sposób bajka mogłaby się skończyć.

Bibliografia:

1. Dąbek A., Psychologia podstawy twórczej aktywności *dziecka*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogicznej, Zielona Góra 1988.
2. Krzywoń D., *Kraina kreatywności. Sposoby przeciwdziałania rutynie w pracy z dziećmi poprzez ekspresję twórczą i artystyczną*, Oficyna Wydawnicza Humanitas, Sosnowiec 2008.
3. Szmidt K.J.: *Twórczość i pomoc w tworzeniu w perspektywie pedagogiki społecznej*, Łódź 2001.